

Συνέντευξη του κ. Αθανασίου Γ. Παπαβασιλείου για τη βράβευσή του

Μετά τη βράβευσή του από την Ακαδημία Αθηνών για την πρωτοποριακή εργασία του στον καρκίνο ο Αθ. Παπαβασιλείου έδωσε συνέντευξη στην εφημερίδα τα «Νέα» απόσπασμα της οποίας παρατίθεται παρακάτω.

Για ποια εργασία βραβευθήκατε από την Ακαδημία Αθηνών στη χθεσινή Πανεπιστημική της Συνεδρία;

Για την πειραματική μας μελέτη με τίτλο «Έκφραση του γονιδίου p21waf1/Cip1 σε στρωματικούς ινοβλάστες πρωτογενών όγκων του μαστού» και συγγραφείς τους: Γεώργιο Τρίμη, Ιουλία Χατζηστάμου, Αικατερίνη Πολίτη, Ιπποκράτη Κιάρη και Αθανάσιο Γ. Παπαβασιλείου. Το αντικείμενο της εργασίας ήταν η μελέτη του ρόλου των ινοβλαστών του στρώματος (δηλ. του μικροπεριβάλλοντος του όγκου) σε πρωτογενείς όγκους του μαστού, με ιδιαίτερη έμφαση στο μηχανισμό δράσης συγκεκριμένων γονιδίων που εμπλέκονται στην καρκινογενετική διαδικασία. Η εργασία δημοσιεύθηκε στο υψηλού κύρους διεθνές βιοϊατρικό περιοδικό Human Molecular Genetics (τόμος 17, τεύχος 22, 2008).

Σε τι θα μπορούσε να έχει πρακτική εφαρμογή;

Τα αποτελέσματα της μελέτης μας συνεισφέρουν στη διαλεύκανση του πώς γονίδια όπως το p21waf1/Cip1 επηρεάζουν την αντίδραση του στρώματος και την απόκριση ασθενών στη χημειοθεραπεία, ενώ παράλληλα ανοίγουν το δρόμο για το σχεδιασμό νέων θεραπευτικών στόχων που θα βασίζονται στην εκλεκτική τροποποίηση στρωματικών στοιχείων του όγκου.

Είναι γραμμένο στο DNA ενός κυττάρου η εξέλιξή του σε καρκινικό;

Εξαιρώντας τους κληρονομικούς καρκίνους, η καρκινογένεση, όπως την αντιλαμβανόμαστε σήμερα, αποτελεί πρόβλημα επεξεργασίας πληροφοριών του κυττάρου, στο οποίο συμμετέχουν καθοριστικά αρκετοί μη-γενετικοί (επιγενετικοί) παράγοντες.

Μπορούμε να προλάβουμε/ αποτρέψουμε τον καρκίνο;

Ναι, εφόσον κατορθώσουμε να χαρτογραφήσουμε με λεπτομέρεια τα «πληροφορικά» δίκτυα που ελέγχουν τις φυσιολογικές κυτταρικές λειτουργίες και, έτσι, αποκαθιστούν δυναμικά τις ενδεχόμενες παρεκτροπές.

Έχω ακούσει από αρκετούς συναδέλφους σας ότι η Ελλάδα δεν έχει «χώρο» για επιστήμονες...

Τέτοιες απόψεις υπήρξαν και εξακολουθούν να λειτουργούν ως άλλοθι συμβιβασμού με «σύμφυτες μιζέριες» και «ιδεολογικού εξοστρακισμού» της αριστείας...

Σε ποια πανεπιστήμια του εξωτερικού έχετε φοιτήσει;

Μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Βιοχημείας και Μοριακής Βιοφυσικής της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου COLUMBIA της Ν. Υόρκης των ΗΠΑ, απ' όπου και έλαβα το διδακτορικό μου (PhD), και μεταδιδακτορική έρευνα στο Τμήμα Μοριακής Ιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου COLUMBIA και στο Ευρωπαϊκό Εργαστήριο Μοριακής Βιολογίας (EMBL) της Χαϊδελβέργης στη Γερμανία.

Τι διακρίσεις έχετε λάβει;

“Βραβείο Νεαρού Ερευνητού της Αμερικανικής Εταιρείας Μικροβιολογίας” (ΗΠΑ, 1990), Εκλογή ως Εταίρος (Fellow) της διεθνούς Εταιρείας Μοριακής Ιατρικής (ΗΠΑ, 1996), “Βραβείο Ακαδημίας Αθηνών” (1999), “Βραβείο Εμπειρίκειου Ιδρύματος” (1999), Α' Βραβείο Επάθλου “Σωτήρης Παπασταμάτης” (2002, 2004, 2006), Βραβείο “Δ. Ίκκου” (2006, 2008, 2009).

Πόσο ιδιαίτερο είναι το Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών;

Η επιβράβευση από την Ακαδημία

Αθηνών αντανάκλα το κύρος του υψίστου ακαδημαϊκού θεσμού στη χώρα μας.

Εάν ξεκινούσατε σήμερα την καριέρα σας, θα παραμένετε στην Ελλάδα;

«Αργοπεθαίνει όποιος δεν αναποδογυρίζει το τραπέζι, όποιος δεν διακινδυνεύει τη βεβαιότητα για την αβεβαιότητα για να κυνηγήσει ένα όνειρο», γράφει κάπου ο Πάμπλο Νερούντα...

Τι δυσκολίες έχει η επιστημονική έρευνα στη χώρα μας;

Τη χαμηλή –έως ανύπαρκτη– χρηματοδότηση (ανεξαρτήτως αν πρόκειται για βασική ή εφαρμοσμένη έρευνα), το γεγονός ότι εξακολουθεί να υπόκειται (σκοπίμως;) σε ασύλληπτες γραφειοκρατικές διαδικασίες και την έλλειψη κεντρικού συντονισμού, με αποτέλεσμα επικαλύψεις στις ερευνητικές δράσεις ή ακόμη και επαναλήψεις στην εκπόνηση ερευνητικών προγραμμάτων.

Τι χρειάζεται για να δημιουργηθούν και συντηρηθούν οι βασικές υποδομές;

Είναι επιτακτική, πλέον, η ανάγκη θεσμοθέτησης ενός φορέα χάραξης της ερευνητικής πολιτικής σε εθνικό επίπεδο, με χρονικό ορίζοντα που θα υπερβαίνει και θα είναι ανεξάρτητος της θητείας του ελληνικού κοινοβουλίου.

Ποια είναι τα καλύτερα ερευνητικά κέντρα;

Υπάρχουν αρκετές νησίδες αριστείας και στα ερευνητικά ινστιτούτα και στις ιατρικές σχολές των πανεπιστημίων. Το ζητούμενο είναι η ενθάρρυνση της συνεργασίας τόσο μεταξύ τους όσο και με τον ιδιωτικό τομέα, σε συνάρτηση πάντοτε με τις αναπτυξιακές προτεραιότητες της χώρας.

Καταλήψεις, καταστροφές... γιατί κάποιες φορές αντιδρούν τόσο έντονα οι φοιτητές;

Ίσως αυτά που προσφέρουμε εμείς, το εκπαιδευτικό προσωπικό του Πανεπιστημίου, να υπολείπονται εκείνων που προσδοκούν οι φοιτητές μας. Ίσως, πάλι, και να θεωρούν κάποια κεκτημένα αυτονόητα, σε μια εποχή που ο διεθνής ανταγωνισμός τα έχει προ πολλού ξεπεράσει...

Ποια είναι τα σοβαρά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ιατρική Σχολή;

Η Ιατρική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών συγκαταλέγεται ανάμεσα στις καλύτερες Ιατρικές Σχολές, όχι μόνο σε ευρωπαϊκό αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο. Όμως, η υπερπληθώρα των φοιτητών και οι ελλείψεις κτηριακές υποδομές –αν και βελτιώνονται τον τελευταίο καιρό– ταλανίζουν τη Σχολή μας όπως και τα γενικότερα προβλήματα που ταλαιπωρούν το ελληνικό πανεπιστήμιο.

Πως θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν;

Όταν οι λειτουργοί της πολιτείας αποφασίσουν, επιτέλους, να ενσκήψουν με ειλικρινές ενδιαφέρον στην επίλυσή τους, παραμερίζοντας αυτό που υποκριτικά –και θρασυτάτα!– επικαλούνται ως «πολιτικό κόστος»...

Τα παιδιά σας πού σπουδάζουν;

Έχω δυο γιους που φοιτούν σε πανεπιστήμια της Βοστώνης.

Γιατί δεν επέλεξαν κάποιο πανεπιστήμιο στην Ελλάδα;

Οι «ρότες» των γονιών είναι πολλές φορές καθοριστικές...

Σκοπεύουν να λάβουν τα κατάλληλα εφόδια και να «επαναπατριστούν»;

Το ελπίζω!